

FOKUS

SPRÅKLYDSANGER MED OPPGAVER

FOKUS A BOKSTAVLYDER

LESEKURS A STAVSKRIFT

Tt

Toril Karstad

TROLL OG TUSSE

Theodor Kittelsen, Nasjonalbiblioteket, Wikimedia

Fokus er delvis utviklet ved hjelp av midler fra Extra-stiftelsen (nå Stiftelsen Dam).
Forsidebildet er tegnet av Melissa Adéle Popkema.
Heftet kan kombineres med Skjelfjords lesebok og Tømtes løkkeskriftmateriell.

T-LYD-VERS: SANG NR 17

Tekst: Toril Karstad, komp og opptak: Øyvind Åge Berg.
vokal: Mirjam Kristina Johansen 6. kl., illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema 7. kl.

Tor Tellmann, han telte til tusen **o**g **to**ly.
Tre tykke tamburer tok tak i tre **t**roll.
De trampet **o**g truet til **t**rollene sprakk.
Tor **t**enkte tamburene **t**rengte en takk.
Han takket **t**o. Den tredje tørket tårene
med **t**ørr tobakk.

TALESYMBOL:

OPPGAVE 1: LYTT TIL CD-EN, **o**g **pr**øv å **l**ære **v**isa.

OPPGAVE 2: SETT RING RUND**t** **h**ver **t**, **o**g **s**i **l**yden **t**.

OPPGAVE 3: SETT RING RUND**t** **h**ver **t**, **o**g **s**i **l**yden **t**.

OPPGAVE 4: LES HELE TEKSTEN **h**vis du kan.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR I-LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT N OG INNRAMMET NG HAR ŋ-LYD.

OPPGAVE 5: FINN LYDEN T SKREVET MED SYMBOLET t.
SI LYDEN MENS DU SETTER RING RUNDT SYMBOLET.

k v j æ t ø n i v t n p b ø h j s f t y æ v ø u g r m v t d a s
r i m t a t å n y v t n ø b l j l n t k h j r a n å y f b i h t æ t
y l h y m u t å s r t f å m a t l g d y t b u ø l v æ u h b j s
n k t i l v s r m t m y g y r t u m t a å n y u b i l n i t æ t l j
p f y h j r k n å v t n v æ h l t r t n å i m t n v s m t a l t j t
n ø t l h b j t s f y æ p ø g i t r h å m y s r t l t y u å n y t v
t n t b l j v n t y h j r u t a n å y n b a h ø k v h y t d å s r t
n å m t n l g i d t h g f b s i y t r æ k l f m u d u b s å l v a
v h y m å s r f æ t m u n l s d t a b j ø n l n p u t i ø h b j
s t r l u k v l t g r h t å l m a u s r m t y t å n u a v l u i m j

TROSTER

Oliver-Goldsmitth & von Wright Brothers, Rawpixel.com

OPPGAVE 6: SKRIV TRYKKBOKSTAVER. SI BESKJEDEN TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.

PASS OPP: LITEN t STARTER MIDT MELLOM LINJENE! DEN ER MELLOMHØY.

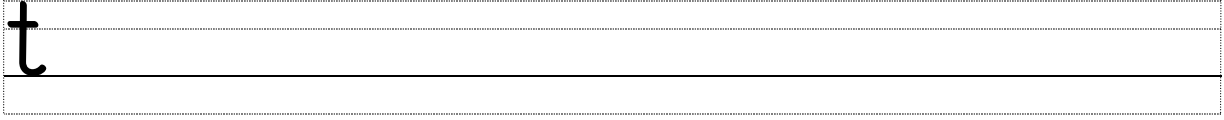
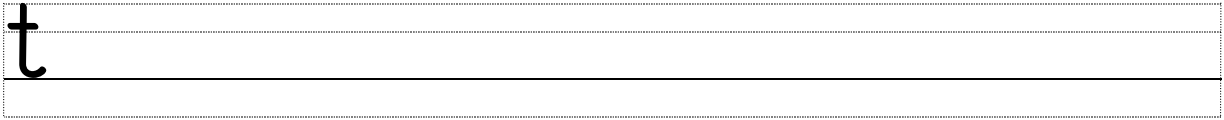
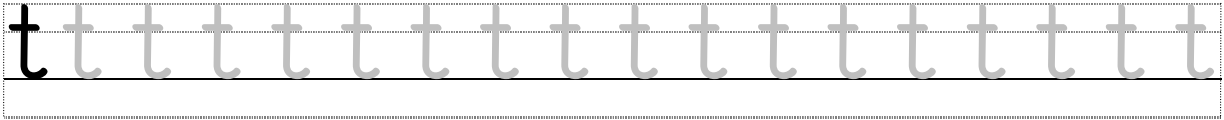
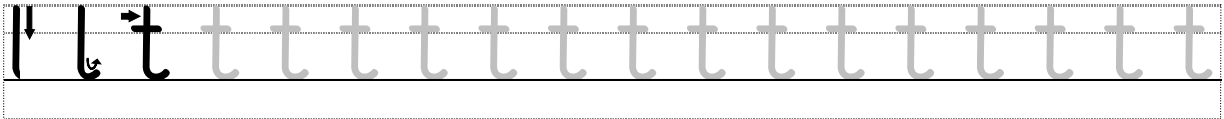
LODDRETT NED, BUE OPP, VANNRETT

BUE OPP BETYR BUE MED ÅPNING I RETNING OPPOVER

Handwriting practice lines for the letter 't'. Each line contains a solid 't' followed by a dashed 't' for tracing. The first line includes arrows indicating stroke direction: a downward arrow for the stem and a curved arrow for the top bar. The first line also includes a dashed 't' with a tilde symbol (~) above it, indicating the starting point for the top bar. The following lines show solid 't's followed by dashed 't's for tracing. The final line shows a solid 't' followed by a blank space for independent writing.

OPPGAVE 7A: SKRIV STAVSKRIFTBOKSTAVER. SI BESKJEDEN TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.

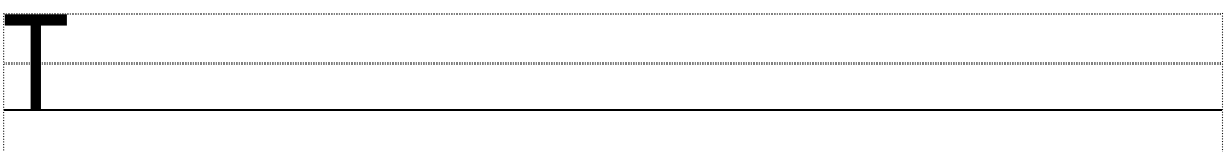
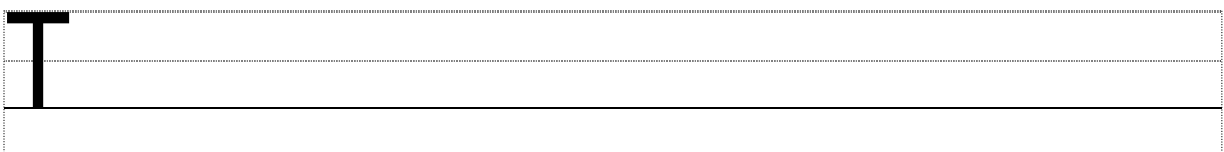
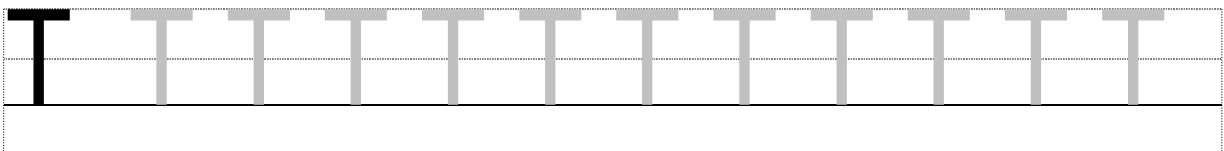
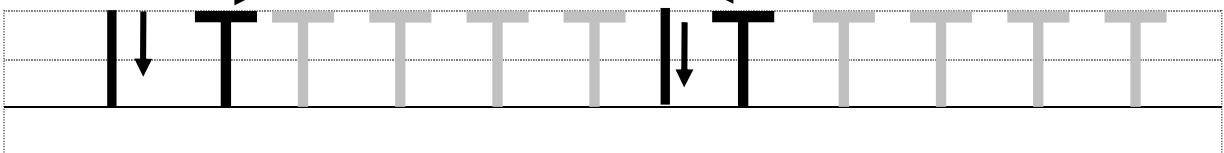
NED, BØY, STREK

OPPGAVE 7B: SKRIV STORE BOKSTAVER. SI BESKJEDEN TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.

Høyre: LODDRETT NED, VANNRETT

Venstre: LODDRETT NED, VANNRETT

OPPGAVE 8A: LES VELDIG VANLIGE ORD SEKS GANGER.

1

ta
ut

2

mot
to

3

tid
annet

4 KORT VOKAL

et
til

5 KORT VOKAL

at
sitt

6 KORT VOKAL

alt
siste

ØSTLENDINGER UTTALER ORDET ANNET SLIK: «A-ANT».
LEGG MERKE TIL SKRIVEMÅTEN, MEN LES SLIK DU SNAKKER!

OPPGAVE 8B: LES ORD OG LEGG BOKSTAVKORT. ALLE ORD HAR LANG VOKAL.

1

tar
måte
lite
vet
ute
heter
uten
liten
eneste
står
stor

2

store
helt
tre
tro
ror
te
tær
tur
tar
tale
not

3

time
tue
våt
lat
tute
tåle
ete
lete
vite
hit
sete

4

tone
tun
fat
fot
hat
hate
lot
låt
låte
mat
mate

5

tåre
sot
rot
tusen
rute
lest
låst
fælt
viste
stue
snute

NOT

Andreas Karstad, 11 år

MATE

LYSEGRÅ ORD ER VELDIG VANLIGE. MØRKEGRÅ ORD ER VANLIGE. STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD.

OPPGAVE 8C: LES ORD OG LEGG BOKSTAVKORT. ALLE ORD HAR KORT VOKAL.

1
ett
tatt
fått
hatt
litt
satt

2
lett
sett
rett
etter
måtte
sette

3
tett
natt
tall
tull
åtte
titte

4
telle
mitt
sitte
mett
fett
fatte

5
tann
nett
visst
smatte
smått
huttetu

FATTE = FORSTÅ

TANN

Maria Elise Karstad, 6.kl.

NETT

TITTE FRAM

HUTTETU, SÅ FÆLT!

Paul Moore, Dreamstime

OPPGAVE 8D: LES ORD MED KORT VOKAL UTEN DOBBEL KONSONANT.

1
neste
altså
mest
nesten
minst
falt

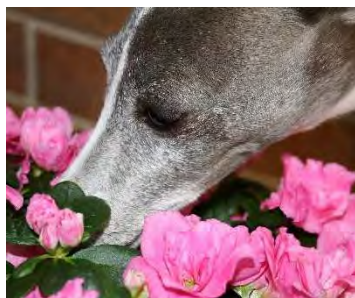
2
fant
sant
vante
tante
vente
sunt

3
rant
last
hest
fest
fast
vest

4
haster
ost
teste
miste
nest
sist

5
hoste
riste
luft
vinter
sånt
teften

TEFTEN = LUKTA

Jennifer Walz, Dreamstime

NEST SIST

Dmitry Maslov, Dreamstime

Andreas Karstad, 1.kl.

ØV PÅ TR-ORD FØR DU LESER TEKSTEN:

tre tro tror trasig trille treffe trist

MØRKEGRÅ ORD ER VANLIGE.

OPPGAVE 9A: LES RIM MED LANG VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Turj rimer: heter – leter – seter – meter

Taran rimer: tåre – åre – såre – våre

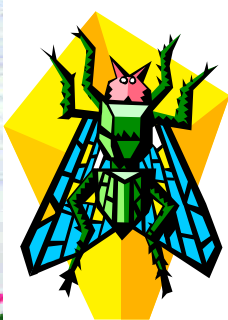
Trine rimer: tine – line – mine – sine – fine

Tarald rimer: mate – late – flate – hate

Anita rimer: tue – flue – frue – stue – lue – snue

Helga Irene Karstad, 7 år

Anne Randi Gran Stensrud

OPPGAVE 9B: LES RIM MED LANG VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Truls rimer: tale – sale – male – svale – smale

Mustafa rimer: time – rime – lime – mime

Rita rimer: eneste – reneste – seneste

Tara rimer: måte – låte – våte – flåte – råte

Tamara rimer: hete – ete – lete – sete – hvete

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD

OPPGAVE 9C: LES RIM MED LANG VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Tellef rimer: fot – lot – mot – rot – not – sot

Tora rimer: fat – lat – mat – flat – hat

Tatiana rimer: tute – rute – ute – snute

Tone rimer: tur – lur – sur – mur – ur – snur

Tahir rimer: åle – såle – måle – tåle – snåle

OPPGAVE 9D: LES FLERE RIM MED LANG VOKAL.

Tor rimer: tær – nær – lær – vær – trær – svær

Natalia rimer: står – får – tår – lår – mår – trår

Tim rimer: far – tar – var – lar – rar – snar – svar

Tore rimer: te – le – se – re – tre – ned – sted

Toril rimer: Tor – stor – mor – ror – nord – fôr

FÔR ER MAT TIL DYRENE

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD

TAMBURER ER TROMMESLAGERE

Overst: Nils Helge og Toril Karstad

Nederst til venstre: Rjan Tatuwo - CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=73711945>

Til høyre: Keenan63 - CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=73246054>

OPPGAVE 10A: LES HISTORIEN, DEL 1.

Det er natt. Reven
Toto er ute en tur.
Han leter etter
mat. Toto setter
snuten i været.
Han tuter mot

månen. Så værer han ut i lufta. Toto traver av

sted med snuten
mot stien. Nå får
Toto teften av mat.
Å, se! Tett inntil en
stamme sitter en

liten hare! Toto setter av sted mot tree.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 10B: LES HISTORIEN, DEL 2.

Maia Emilie Morn Greiner, 5.kf. & Miriam Linnea Haldorsen, 6.kf.

Men haren har sett Toto. «Huttetu!» Haren setter av sted med Toto tett etter seg. Toto treffer nesten foten til haren. Men haren smetter unna. «Huff, sånt strev uten resultat!» sier Toto trist. Toto må visst finne noe annet å sette tennene i. Så leit at han mistet maten!

Celine Aurora Bastberget, 4.kf. & Miriam Linnea Haldorsen, 6.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EG/EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10C: LES HISTORIEN, DEL 3.

Toto har fått lite å ete de siste nettene. Han er lut lei av å vente. Han får altfor lite fett i tarmen. Huttetu! Det er et trasig liv. Toto tåler lite nå. Tårene triller. Tro om han får noe mat i natt?

Med ett stivner Toto. Det er en rar låt ved et tre. Toto traver av sted mot tree. Se! En hane sitter fast rett ved ei rot! Det er åtte år siden siste hane var tatt! Sånt hell han har nå!

Celine Aurora Bastberget, 4.kf. & Miriam Linnea Haldorsen, 6.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10D: LES HISTORIEN, DEL 4.

Toto er helt våt av svette. Han smatter så smått. Så smetter han rundt ei tue. Toto hiver seg rett mot hanen. Men i det samme triller han ned i et hull! Han er låst inne i ei revefelle! Nå tror Toto at det er hans siste time. Han setter seg og eter hanen. Så tuter han tafatt mens han venter i natta.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EG/EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10E: LES HISTORIEN, DEL 5.

Neste morgen sitter Toto og stirrer mot nettet. Noen tasser rundt fella. Det er to vesener med rare stemmer. Er det traner? Er det troll? Er det tusser? Toto vet lite om sånt.

Men tassene vil vel hente ham. Han tror de vil ta og ete ham. Nå tar de to tassene lemmen unna. Men de setter av sted uten å ta ham! Det er helt utrolig! Men det er visst sant!

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 10F: LES HISTORIEN, DEL 6.

Toto er litt forvirret. Så fatter han at det haster. Han tar sats og letter. Nå er han ute. Han titter seg rundt. De rare fantene står visst og titter, de også. De vifter med armene og viser tenner.

Toto vet så lite om sårne tasser. Men de to tassene ler. De ler og ler og vifter med armene.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10G: LES HISTORIEN, DEL 7.

De to tassene er lettet. De ville frelse reven ut av fella. De to tassene heter Finn og Fiffi. De

Celine A Bastberget, 4.kf. & Miriam Linnea Haldorsen, 6.kf.

to har funnet en rev i ei revefelle tidligere. Reven måtte flås. Det var leit. Nå fant de Toto og frelste ham. De unner reven å leve.

Celine Aurora Bastberget, 4.kf. & Miriam Linnea Haldorsen, 6.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10H: LES HISTORIEN, DEL 8.

Toto er stum. Toto
fatter lite av det hele.
Men Toto er lettet. Han
farer av sted til hiet sitt.

Mennene med rifler finner ei
tom felle uten hane en time
etter. Huttetu, så sinte de
er!

Men Finn og Fiffi er i
stallen og steller hestene.
De vet lite om sinte menn
med rifler.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

EVENTYR

OPPGAVE 11A: DEL OPP I ORD MED LODDRETTE LINJER.

Tur|ri|mer|heter|leter|seter|meter|Peter
Tarar|imer|måtel|åte|våte|flåter|åte|såte
Anitar|imer|tue|flue|stue|frue|lue|sue
Trul|sri|mer|tales|ales|males|vales|male
Ritar|imer|ene|ster|ene|ste|se|ne|ste
Triner|imer|tin|elin|emine|sine|fine

OPPGAVE 11B: DEL OPP I ORD MED LODDRETTE LINJER.

Telle|fri|mer|fot|lot|mot|tro|not|so|t
Timote|us|ri|mer|tute|uter|utes|nute
Torar|imer|fat|lat|mat|flath|at|stat
Toner|imer|turl|urs|urm|urs|nur
Torer|imer|tes|eler|et|re|ned|sted
Tamarar|imer|etes|ete|hete|ete|hvete

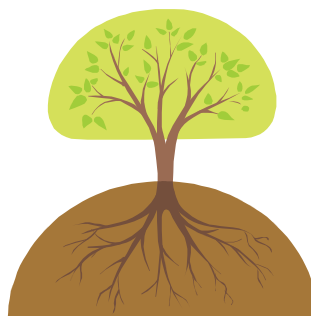
STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD

OPPGAVE 12: SETT STREK FRA ORD TIL BILDE.

tær

Nicholas L. Bauge, 4.kf. & Victoria Auestad, 7.kf.

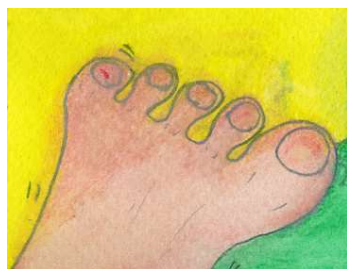
mat

tåre

rot

våt

Lydia Madeleine Popkema, 5.kf.

rute

vante

Helga Irene Karstad

Dan Ionut Popescu, Dreamstime

stue

sete

vinter

OPPGAVE 13: LØS REBUSEN. BYTT UT TALESYMBOLER OG STORE BOKSTAVER MED SMÅ BOKSTAVER. LES SETNINGEN.

NB: DER DET ER TO RUTER UNDER TALESYMBOLER, SKAL DET VÆRE DOBBEL KONSONANT. ALLE SETNINGER OG NAVN SKAL STARTE MED STOR BOKSTAV. SETT RIKTIG TEGN TIL SLUTT.

1

	O		O		U		E			O		Å		E		.

2

	E		E			E		E		E		E		A		.

3

	A		E			E		E		U		A	.

4

	O		O		Å		E				I		E		.

5

	E		E			I		E			E		A	.

6

	O			Å		E			E			O		O	.

OPPGAVE 14A: SKRIV VELDIG VANLIGE T-ORD I STAVSKRIFT.

til

til

at

at

et

et

to

to

mot

mot

ta

ta

OPPGAVE 14B: SKRIV VELDIG VANLIGE T-ORD I STAVSKRIFT.

ut

ut

siste

siste

sitt

sitt

alt

alt

ett

ett

måte

måte

OPPGAVE 15: LES OPPGAVE 10 OG STREK UNDER NØKKELORD:

15A: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10A, OG STREK UNDER DEM.

Reven
snuten

Toto
teften

tuter
hare

15B: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10B, OG STREK UNDER DEM.

haren
uten

av sted
resultat

unna
leit

15C: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10C, OG STREK UNDER DEM.

lite
låt

å ete
hane

Tårene
åtte år

15D: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10D, OG STREK UNDER DEM.

svette
revefelle

hiver seg
eter

triller
tuter

15E: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10E, OG STREK UNDER DEM.

morgen
ete

tasser
lemmen

troll?
av sted

15F: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10F, OG STREK UNDER DEM.

forvirret
fantene

haster
ler

letter
vifter

15G: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10G, OG STREK UNDER DEM.

lettet
tidligere

frelse
flås

reven
leit

15H: FINN IGJEN NØKKELORDENE I TEKST 10H, OG STREK UNDER DEM.

Toto
sinte

til hiet
Finn og Fiffi

Mennene
stallen

OPPGAVE 16: SE PÅ NØKKELORDENE OG FORTELL HISTORIEN.

LES ORDENE OVENFOR FRA VENSTRE MOT HØYRE, ELLER SE PÅ NØKKELORDENE I TEKSTEN 10A-H. SI HELE HISTORIEN TIL EN VOKSEN, EN VENN, ELLER DEG SELV. HUSKET DU MASSE?

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, INNRAMMET EG/EI/ØY ER DIFTONG.

OPPGAVE 17: KLIPP UT EN SETNING, DEL OPP I ORD OG PUSLE.
KLIPP I BOKSTAVER OG PUSLE SAMMEN. LES DET DU HAR SKREVET.

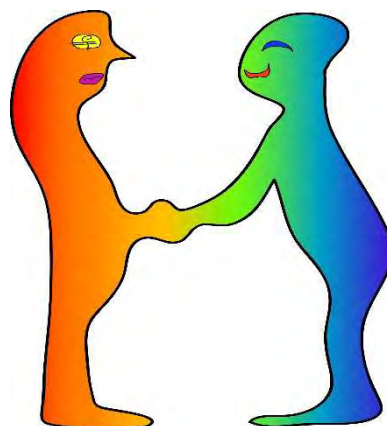
Tor Tellmann,
han telte
til tusen
og tolv.
Tre tykke
tamburer tok
tak i tre troll.
De trampet
og truet
til trollene

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD.

sprakk.

Tor tenkte
tamburene

Radek, Spacek, Dreamstime

trengte en takk.

Han takket to.

Den tredje tørket

tårene med tørr

tobakk.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT N OG INNRAMMET NG HAR η-LYD.

OPPGAVE 18: STAVELSESEDELING

SETT PRIKK UNDER VOKALENE: A, E, I, O, U, Y, Æ, Ø, Å.
TEGN EN BUE FOR HVER STAVELSE.

Tor Tellmann, han telte
til tusen og tolv. Tre tykke
tamburer tok tak i tre troll.
De trampet og truet til
trollene sprakk. Tor tenkte
tamburene trengte en takk.
Han takket to.
Den tredje tørket
tårene med tørr tobakk.

TROLLKJERRING

Theodor Kittelsen, Nasjonalmuseet, CC-BY, foto: Dag Andre Ivarøy
Tobakk: Natalia Saratovkina, Dreamstime

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR I-LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT N OG INNRAMMET NG HAR η-LYD.

OPPGAVE 19: DEL OPP ORDENE I SANGEN MED LINJER.

TORTELLMANNHANTELTETIL
TUSENOGTOLV.TRETYKKE
TAMBURERTOKTAKITRE
TROLL.DETRAMPETOG
TRUETTILTROLLENESPRAKK.
TORTENKTETAMBURENE
TRENGTEENTAKK.
HANTAKKETTO.
DENTREDJETØRKETTÅRENE
MEDTØRRRTOBAKK.

TROLLKJERRINGER

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD,
FEIT E HAR I-LYD, FEIT O HAR Å-LYD,
FEIT N OG INNRAMMET NG HAR ŋ-LYD.

Høyre og venstre:
Theodor Kittelsen, Nasjonalbiblioteket, Wikimedia.

OPPGAVE 20: SKRIV KORT VOKAL-ORD I STAVSKRIFT.

sett

sett

lett

lett

tatt

tatt

mätte

mätte

fått

fått

neste

neste

hatt

hatt

altså

altså

litt

litt

mest

mest

satt

satt

minst

minst

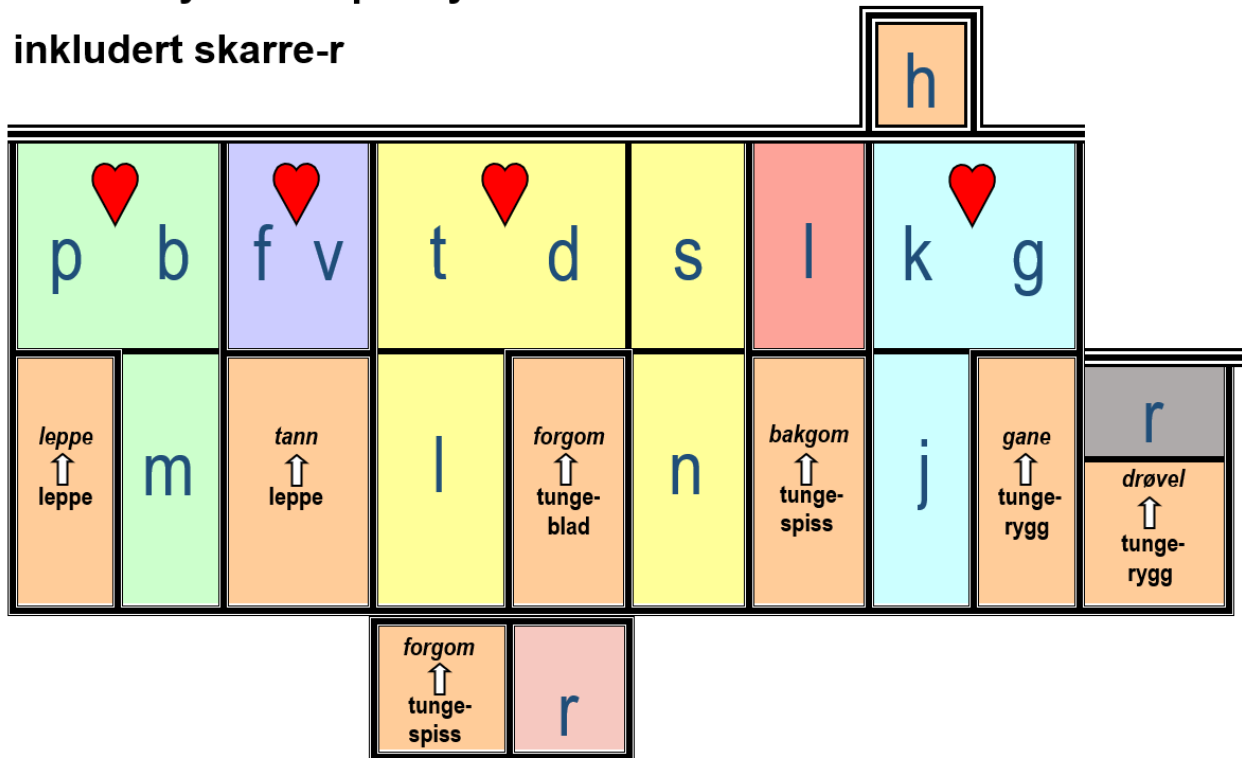
PÅ VEI TIL TROLLSLOTTET

Theodor Kittelsen, Nasjonallbiblioteket, Wikimedia

Bokstavlydenes språklydhus

inkludert skarre-r

Vokaler: a e i o u y æ ø å

Diftonger: ei au øy ai

FOKUS © Toril Karstad Kreativ Læring

Hjerte symboliserer stemt/ustemt-par. Døra angir artikulasjonssted, der nedre artikulator er aktiv og derfor nevnes først (leppe mot tann).

